

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 16. oktobrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits, kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzējas SIA [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 173/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2012. gada 26. jūnija noteikumu Nr. 451 "Noteikumi par zvērinātu tiesu izpildītāju amata atlīdzības taksēm" (turpmāk – noteikumi Nr. 451) 7.17. apakšpunktu (turpmāk – apstrīdēta norma) par neatbilstošu Tiesu izpildītāju likuma 80. panta otrajai daļai un Latvijas Republikas Satversmes 1., 91. un 105. pantam.

2. Apstrīdētā norma paredz, ka zvērinātam tiesu izpildītājam par normatīvajos aktos noteikto darbību īstenošanu, izpildot nolēmumu par kopīpašuma dalīšanu, maksā 160 *euro* un amata atlīdzību procentos no summas, kas iegūta no kopīpašuma vai tā daļas atsavināšanas, atbilstoši noteikumu Nr. 451 5. punktā minētajiem apmēriem.

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka viņai Latvijas Republikas Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Atbilstoši

Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punktam pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārums jāpamato.

Ar apgabaltiesas spriedumu izbeigts kopīpašums uz pieteikuma iesniedzējai un citai personai piederošo nekustamo īpašumu, pārdodot to izsolē. Izsole atzīta par nenotikušu, tāpēc pieteikuma iesniedzēja pieteicās paturēt nekustamo īpašumu par izsoles sākumcenu un kļuva par vienīgo tā īpašnieci. Zvērināts tiesu izpildītājs sastādīja aprēķinu par veiktajām darbībām sprieduma izpildei, pamatojoties uz apstrīdēto normu. Pieteikuma iesniedzēja iesniedza sūdzību, kurā lūdza to atzīt par prettiesisku. Pirmās instances tiesa sūdzību apmierināja, taču apelācijas instances tiesa atcēla pirmās instances tiesas lēmumu un sūdzību noraidīja.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētajā normā noteiktā zvērināta tiesu izpildītāja amata atlīdzība ir nesamērīga. Turklāt tā ir nesamērīgi augstāka nekā atlīdzība par citām zvērināta tiesu izpildītāja darbībām, piemēram, darbībām nekustamā īpašuma pārdošanai parāda piedziņai, lai gan kopīpašuma sadale ir salīdzinoši vienkāršāka darbība. Tāpat apstrīdētajā normā amata atlīdzība noteikta augstāka nekā par līdzīgām zvērināta tiesu izpildītāja darbībām, piemēram, izsoles rīkošanu mantas dalīšanas nolūkā. Visbeidzot, apstrīdētā norma stājusies spēkā tiesvedības laikā, bet pieteikuma iesniedzēja bija paļāvusies, ka zvērināta tiesu izpildītāja amata atlīdzība tiks noteikta atbilstoši iepriekš spēkā esošajam regulējumam. Tādējādi apstrīdētā norma aizskar pieteikuma iesniedzējas Latvijas Republikas Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu, kā arī pārkāpj Latvijas Republikas Satversmes 1. pantā ietverto tiesiskās paļāvības aizsardzības principu un 91. pantā ietverto tiesiskās vienlīdzības principu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai un sestās daļas 1. punktam.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, jo iesniedza sūdzību par zvērināta tiesu izpildītāja sastādīto aprēķinu. Apgabaltiesas lēmums, ar kuru sūdzība noraidīta, nav pārsūdzams.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmajam teikumam konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Apgabaltiesas lēmums stājās spēkā [datums]. Konstitucionālā sūdzība (pieteikums) tika iesniegta 2025. gada 22. septembrī. Tādējādi ir ievērots likumā noteiktais sešu mēnešu termiņš.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

5.1. Pieteikumā lūgts atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Tiesu izpildītāju likuma 80. pantam, jo Ministru kabinets, to pieņemot, esot pārkāpis likumdevēja pilnvarojumu.

Satversmes tiesas judikatūrā ir atzīts: lai izvērtētu, vai Ministru kabinets nav pārkāpis tam piešķirto pilnvarojumu, vispirms jānoskaidro pilnvarojošo normu saturs un mērķis, bet pēc tam jāpārbauda, vai Ministru kabinets, izdodot attiecīgās normas, ir ievērojis tam likumā noteiktā pilnvarojuma robežas (sk. *Satversmes tiesas 2020. gada 20. marta sprieduma lietā Nr. 2019-10-0103 32.3. punktu*). Likumdevēja dotais pilnvarojums izpildvarai ir ne tikai viena konkrēta lakoniska tiesību norma, bet paša likuma būtība un mērķis tiesību sistēmas ietvarā (sk. *Satversmes tiesas 2022. gada 8. jūnija sprieduma lietā Nr. 2021-40-0103 13.3.2. punktu*).

Pieteikumā ir citēts Tiesu izpildītāju likuma 80. pants un citas šā likuma normas. Tajā pausts viedoklis, ka apstrīdētajā normā paredzētā amata atlīdzība ir nesamērīga. Tāpat norādīts, ka Ministru kabinets nevarēja noteikt atšķirīgu amata atlīdzību kopīpašuma dalīšanas lietās, pārdodot to izsolē, no atlīdzības, kas noteikta par publiskas izsoles rīkošanu vai izsoles rīkošanu mantas dalīšanas nolūkā. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums par Tiesu izpildītāju likuma 80. pantā ietvertā pilnvarojuma saturu un mērķi. Nav pamatots, kādēļ būtu uzskatāms, ka Ministru kabinets būtu pārkāpis tam noteiktā pilnvarojuma robežas, tostarp tas, kādēļ pilnvarojums noteikt zvērinātu tiesu izpildītāju amata atlīdzības takses neaptver atšķirīgas amata atlīdzības noteikšanu kopīpašuma dalīšanas lietās.

Pieteikuma iesniedzēja, pamatojot to, ka Ministru kabinets ir pārkāpis pilnvarojuma robežas, citējusi Satversmes tiesas 2013. gada 27. jūnija spriedumā lietā Nr. 2012-22-0103 paustās atziņas par Civilprocesa likumā ietverto pilnvarojumu Ministru kabinetam paredzēt atšķirīgu izpildu darbību veikšanai nepieciešamo izdevumu apmēru, atkarībā no tā, vai attiecīgos izdevumus maksā piedzinējs, vai arī tie tiek segti no valsts budžeta līdzekļiem. Tomēr pieteikuma iesniedzēja nav pamatojusi, kādēļ šīs atziņas būtu attiecināmas arī uz Tiesu izpildītāju likuma 80. pantā ietverto pilnvarojumu.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Tiesu izpildītāju likuma 80. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

5.2. Pieteikuma iesniedzēja lūdz vērtēt apstrīdētās normas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantā ietvertajam tiesiskās palāvēības aizsardzības principam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tiesiskās palāvēības aizsardzības princips aizsargā vienīgi tādas tiesības, uz kuru īstenošanu personai varēja rasties likumīga, pamatota un saprātīga palāvēība. Tāpat tiek ņemts vērā tas, vai tiesiskais regulējums pēc savas būtības ir pietiekami noteikts un nemainīgs, lai tam varētu uzticēties (piemēram, *Satversmes tiesas 2020. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2019-05-01 24.2. punkts*). Tiesiskās palāvēības aizsardzības princips nedod pamatu palāvēties uz to, ka reiz noteiktā tiesiskā situācija nekad nemainīsies, bet gan pieļauj un noteiktos apstākļos pat pieprasa pastāvošā tiesiskā regulējuma grozīšanu (piemēram, *Satversmes tiesas 2025. gada 30. jūnija sprieduma lietā Nr. 2024-23-01 13.2. punkts*).

Apstrīdētā norma stājusies spēkā 2023. gada 20. aprīlī, proti, brīdī, kad tiesvedība par kopīpašuma izbeigšanu jau bija uzsākta. Pieteikumā sniegts faktisko apstākļu izklāsts un vispārīgi norādīts, ka pieteikuma iesniedzējai bija aizsargājama tiesiskā palāvēība, ka izmaksas, kas saistītas ar tiesas nolēmuma izpildi, tiesvedības laikā netiks grozītas. Proti, pieteikuma iesniedzēja bija palāvējusies, ka zvērināta tiesu izpildītāja amata atlīdzība tiks noteikta atbilstoši regulējumam, kas bija spēkā tiesvedības uzsākšanas brīdī. Tomēr, ievērojot Satversmes tiesas judikatūru par tiesiskās palāvēības aizsardzības principu, pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ pieteikuma iesniedzējai varēja rasties likumīga, pamatota un saprātīga palāvēība.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

5.3. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Latvijas Republikas Satversmes 91. pantam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka likumdevējs Latvijas Republikas Satversmes 91. pantā ietvēris divus savstarpēji cieši saistītus principus: tiesiskās vienlīdzības principu pirmajā teikumā un diskriminācijas aizlieguma principu otrajā teikumā (sk. *Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005-02-0106 9.3. punktu*). Vērtējot to, vai apstrīdētā norma atbilst Latvijas Republikas Satversmes 91. pantā ietvertajam tiesiskās vienlīdzības principam, Satversmes tiesa noskaidro: 1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos; 2) vai apstrīdētā norma paredz vienādu vai atšķirīgu attieksmi pret šīm personām; 3) vai šāda attieksme ir noteikta ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu; 4) vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (sk. *Satversmes tiesas 2020. gada 2. novembra sprieduma lietā Nr. 2020-14-01 8. punktu*).

Lai noskaidrotu, vai un kuras personu grupas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, ir nepieciešams noteikt galveno šīs grupas vienojošo pazīmi (sk. *Satversmes tiesas 2015. gada 23. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 17. punktu*). Turklāt Satversmes tiesai ir jāvērtē arī tas, vai nepastāv kādi būtiski apsvērumi, kas norāda, ka šādas personu grupas neatrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos (sk. *Satversmes tiesas 2013. gada 9. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2012-14-03 17.2. punktu*).

Noskaidrojot, vai atšķirīgā attieksme atbilst samērīguma principam, Satversmes tiesa pārbauda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (sk. *Satversmes tiesas 2015. gada 3. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 18. punktu*).

Savukārt diskriminācijas aizlieguma princips papildina, precizē un palīdz piemērot tiesiskās vienlīdzības principu konkrētās situācijās. Diskriminācijas aizlieguma principa mērķis ir izskaust atšķirīgu attieksmi, kas balstīta uz kādu

nepieļaujamu kritēriju (sk. *Satversmes tiesas 2018. gada 29. jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-28-0306 9. punktu*). Šādi kritēriji ir, piemēram, dzimums, rase, nacionālā piederība, reliģiskā pārliecība, piederība pie noteiktas sociālās grupas (sk. *Satversmes tiesas 2008. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2007-25-01 7.1. punktu*). Tāpēc, pamatojot apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta otrajam teikumam, pieteikumā arī jāpamato, ka atšķirīgā attieksme ir balstīta uz kādu no nepieļaujamajiem kritērijiem.

Pieteikumā vispārīgi norādīts, ka salīdzamos apstākļos atrodas kreditors, kurš patur nekustamo īpašumu sev, jo izsole atzīta par nenotikušu, un kopīpašnieks, kurš tādā pašā situācijā arī patur īpašumu sev. Tāpat salīdzināmas esot arī situācijas, kad tiek rīkota izsole mantas dalīšanas nolūkā un nolūkā izpildīt tiesas nolēmumu par kopīpašuma izbeigšanu. Tomēr kopīpašuma izbeigšanas izpildes kārtība ir būtiski atšķirīga no citām līdzīgām zvērināta tiesu izpildītāja darbībām, jo šajās izpildu lietās nav parāda summas, no kā rēķināt amata atlīdzību (sk. *Tiesību akta projekta Nr. 22-TA-3661 "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 26. jūnija noteikumos Nr. 451 "Noteikumi par zvērinātu tiesu izpildītāju amata atlīdzības taksēm"*” anotāciju. Pieejama: tapportals.mk.gov.lv). Ņemot vērā minēto, pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ pieteikumā norādītās personu grupas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos.

Pieteikuma iesniedzēja arī norāda, ka atšķirīgajai attieksmei nav racionāla pamatojuma un tā ir nesamērīga. Tomēr pieteikumā nav sniegts Satversmes tiesas judikatūrai atbilstošs juridiskais pamatojums par to, kāpēc atšķirīgā attieksme neatbilst samērīguma principam. Tāpat pieteikumā nav pamatots tas, ka apstrīdētā norma paredzētu atšķirīgu attieksmi, balstītu uz kādu no Satversmes 91. panta otrajā teikumā ietvertajiem nepieļaujamajiem kritērijiem.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

5.4. Pieteikumā arī lūgts atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka pienākums maksāt tiesāšanās izdevumus vērtējams Latvijas Republikas Satversmes 92. panta tvērumā kā tiesību uz taisnīgu tiesu ierobežojums. Atbilstoši Civilprocesa likumā nostiprinātajam dispozivitātes principam ikviens persona var brīvi rīkoties ar savām subjektīvajām tiesībām un to aizsardzības līdzekļiem (sal.: *Satversmes tiesas 2015. gada 29. aprīļa*

sprieduma lietā Nr. 2014-31-01 20. punkts). Pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ pienākums maksāt ar sprieduma izpildi saistītus izdevumus, būtu vērtējams kā tiesību uz īpašumu, nevis tiesību uz taisnīgu tiesu, ierobežojums.

Pieteikumā arī vispārīgi norādīts, ka apstrīdētajā normā ietvertajam pamattiesību ierobežojumam nav leģitīmā mērķa, tomēr nav sniegts šā apgalvojuma juridiskais pamatojums. Ja pamattiesību ierobežojumam būtu leģitīmais mērķis, pieteikuma iesniedzējas ieskatā, to var sasniegt ar saudzējošākiem līdzekļiem, piemēram, piemērojot noteikumus Nr. 451 jau paredzēto amata atlīdzību par publiskas izsoles rīkošanu. Tomēr Satversmes tiesas judikatūrā ir atzīts, ka saudzējošāks līdzeklis nav jebkurš cits, bet gan tikai tāds, kas nodrošina leģitīmā mērķa sasniegšanu vismaz tādā pašā kvalitātē (sk. *Satversmes tiesas 2024. gada 15. februāra sprieduma lietā Nr. 2023-04-0106 20. punktu*). Pieteikumā nav pamatots, ka piedāvātais līdzeklis ļautu sasniegt pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi vismaz tādā pašā kvalitātē.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc SIA [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 173/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa